

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

Gammel Havdrup Mose
Natura 2000-område nr. 150
Fuglebeskyttelsesområde F103

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen
Redaktion: Miljøstyrelsen Sjælland

Forsidefoto:
Gammel Havdrup Mose
Fotograf Peter Leth

ISBN: 978-87-7564-852-8

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	5
1.2.2 Andre relevante planer	5
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	7
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	7
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	8
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	8
1.4.2 Befolkningen	8
1.4.3 Menneskets sundhed	8
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	8
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	9
1.4.6 Landskab.....	9
1.4.7 Arter	9
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	9
1.5 Eksisterende miljøproblemer	9
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	10
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	10
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	10
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	13
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	13
1.10 Overvågning	14

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 150 Gammel Havdrup Mose består af fuglebeskyttelsesområde nr. 103 Gammel Havdrup Mose. Området er placeret mere end 15 km fra den danske grænse og har ynglende rørhøg og rørdrum som udpegningsgrundlag. Området huser typisk 0-1 par af arterne, hvilket vurderes at være tæt på områdets bæreevne. Rørdrum er overvejende standfugl, mens danske rørhøge trækker til vinterkvarterer i Vestafrika og antagelig også i mindre grad til Sydvesteuropa.

Natura 2000-planen kan bidrage til at sikre egnede levesteder for rørhøg og vil herved potentielt kunne påvirke artens forekomst på vinteropholdssteder og yngleområder i udlandet.

Det meget beskedne antal ynglepar i området sammenholdt med artens meget udbredte forekomst udenfor landets grænser gør, at Natura 2000-planens påvirkning over landegrænser anses for forsvindende lille.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-planen for området beskriver overordnet set et program for en plejeindsats, som på skal medvirke til at sikre levesteder for fugle på udpegningsgrundlaget og hermed medvirke til at sikre arterne gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne fx ved at sikre en hensigtsmæssig pleje og hydrologi. Dette kan ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og vedr. udtagning af kulstoffoldige lavbundslande.

Indsatsen beskrevet i planen medvirker ligeledes til at skabe flere muligheder for naturoplevelser for lokalbefolkningen i området. Udtagning af lavbundsarealer vil desuden sikre, at CO₂ bindes i jorden, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på nationalt niveau. Målet er, at

- Sikre en vanddækket rørsump af hensyn til rørhøgs og rørdrums ynglemuligheder.
- Områdets økologiske integritet sikres i form af en for levestederne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet for området sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

N150 er beliggende i vandområdedistrikt Sjælland. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandområdeplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en

konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegnings af nationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om nationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af nationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af nationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførelse er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om nationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft. Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødskning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nulalternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Ved Gammel Havdrup Mose er der kortlagt ét muligt levested for rørdrum. Levestedet er kortlagt i god tilstand. Den gode tilstand skyldes primært, at området rummer betydelige arealer med våd rørsump.

Der er endvidere kortlagt ét muligt levested for rørhøg. Også dette levested har en god tilstand, hvilket primært skyldes, at lokaliteten rummer et relativt stort, sammenhængende areal med våd rørsump og, at den er ret uforstyrret af menneskelig aktivitet som f. eks. sejlads, hundeluftning og jagt.

Sortterne er ikke til stede som ynglefugl i området.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at den gode tilstand af levestederne for rørhøg og rørdrum ikke fastholdes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere, at der ikke opnås mulighed for større naturoplevelser for befolkningen i området. Sekundært kan en positiv indvirkning på befolkningens sundhed herved mistes.

Hvis ikke indsatsprogrammet realiseres risikerer man endvidere at miste en CO₂-bindende effekt i tørv som en effekt af omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Ændringer i hydrologien som følge af realisering af hydrologiprojekter kan bl.a. føre til mere hensigtsmæssig hydrologi og hermed forbedre kvaliteten af områdets levesteder for rørhøg og rørdrum.

Mere hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området får forbedrede hydrologiske forhold.

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område N150 Gammel Havdrup Mose er beliggende i Solrød og Roskilde Kommuner, der har et indbyggertal på i alt ca. 112.000. Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som fx vil kunne medføre en ændret drift på arealerne.

1.4.3 Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring, løb og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede arters levesteder opnår gunstig bevaringstilstand på sigt. Levestedernes kvalitet kan i sammenhæng med områdets generelle naturtilstand have betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed i sidste ende menneskers sundhed. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Realisering af natura 2000-planen kan betyde udtagning af lavbundslande, som kan bidrage til at tilbageholde CO₂ i mosetørv. Realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes

derudover ikke at få nogen væsentlig betydning for jordbunden, luftkvalitet eller klimatiske faktorer i området.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatsprogram omfatter hensigtsmæssig forvaltning af levesteder for de udpegede arter.

Denne forvaltning og Natura 2000-planens indsatsprogram som helhed vurderes ikke at få nogen væsentlig indflydelse på kulturarv i området herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området Gammel Havdrup Mose ligger ca. 13 km sydøst for Roskilde. Der er udsigt over området fra landevejen mellem Roskilde og Køge, og store dele af området er tilgængelige for offentligheden. I området indgår de to moser Gammel Havdrup Mose på ca. 24 ha og Snoldelev Mose på ca. 8,5 ha. Moserne har været udsat for tørvegravning under de to verdenskrige, og i Snoldelev Mose er der en hængesækagtig ø i midten af mosen. I begge moser er der åbne vandflader med kraftig rør- og pilevegetation i randzonerne. Moserne og omkringliggende arealer blev fredet i 1978 med forbud mod bebyggelse, terrænændring, beplantning, hegning mv.

Det vurderes, at udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil få nogen væsentlig indvirkning på landskabet i området, fordi det vurderes ikke at have nogen væsentlig betydning for landskabet, hvis hydrologien gøres mere hensigtsmæssig for udpegningsgrundlaget (rørhøg og rørdrum).

1.4.7 Arter

Dette Natura 2000-område rummer levesteder for rørhøg og rørdrum, som er på udpegningsgrundlaget.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes at kunne påvirke områdets levesteder for arter på udpegningsgrundlaget samt andre arter (herunder Bilag IV-arter) knyttet til lavbundsarealer.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Moserne og omkringliggende arealer blev fredet i 1978 med forbud mod bebyggelse, terrænændring, beplantning, hegning mv. Fredningen har et areal på 98 ha.

Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram kan medføre forbedringer af tilstanden af levesteder for områdets ynglefugle og det vurderes ikke at være i konflikt med indholdet af fredningerne i området.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Der vurderes ikke at være væsentlige trusler mod hverken rørhøg eller rørdrum i området.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Spildevandsudledninger og udvaskning af næringsstoffer fra landsarealer, kan påvirke søer og vandløb i negativ retning.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Natura 2000-planens indsats om mulig udtagning af kulstofholdige lavbundsjord kan bidrage til sammenhængende arealer, øget robusthed og give mulighed for mere naturlig dynamik. Udtagningen kan ligeledes være til gavn for bl.a. Rørdrum Y og Rørhøg Y. Udtagningen kan også bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og til at skabe et renere vandmiljø.

Natura 2000-planen indeholder ingen konkrete indsatser der kan forværre eller forbedre depositionen af kvælstofforbindelser i området. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven.

Planen indeholder heller ikke konkrete indsatser til at modvirke evt. næringstofpåvirkning af søer fra spildevandsudledninger eller udvaskning fra landsarealer. Indsatskrav for vandkvaliteten håndteres gennem vandområdeplanerne.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen på-virkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mang-foldighed	X		I Natura 2000-område N150, Gammel Havdrup Mose, kan Natura 2000-planen føre til mere hensigtsmæssig hydrologi og hermed forbedre kvaliteten af områdets levesteder for rørhøg og rørdrum. Hensigtsmæssig hydrologi vil ligeledes medvirke til, at naturtyper og levesteder for arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget får en bedre tilstand. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre den § 3-beskyttede natur i området.
Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af levesteder for rørhøg og rørdrum. Sikringen af levestederne kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en indsats, som fx vil kunne medføre en ændret tilgængelig på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser.
Menneskers sundhed	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre, at levesteder for de udpegede arter opnår en for arterne gunstig tilstand. Levestedernes kvalitet kan i sammenhæng med områdets generelle naturtilstand have betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed i sidste ende menneskers sundhed. Natura 2000-planen vil kun potentielt, undtagelsesvist og på mindre arealer kunne ændre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed, idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området.
Vand		X	Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandplanerne.

Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Realisering af planen kan betyde omlægning af lavbundslande fra omdriftsarealer til naturarealer eller etablering af mere hensigtsmæssig hydrologi på naturarealer hvilket kan fremme en binding af CO ₂ i mosetørv.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke vil have nogen indflydelse på materielle goder i området, idet at realisering af indsatsprogrammet ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".
Landskab		X	Det vurderes, at udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil få nogen væsentlig indvirkning på landskabet i området, fordi det vurderes ikke at have nogen væsentlig betydning for landskabet, hvis hydrologien gøres mere hensigtsmæssig for udpegningsgrundlaget (rørhøg og rørdrum).
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.		X	Det vurderes, at realisering af Natura 2000-planens indsatsprogram ikke vil have nogen væsentlig indflydelse på kulturarv i området herunder betydning for fortidsminder, bygninger og arkitektur, som har betydning for lokalbefolkningen.
Arter	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at skabe gunstige forhold områdets udpegede arter. Udmøntning af Natura 2000-planens indsatsprogram vurderes derfor at kunne påvirke områdets levesteder for disse arter samt andre arter (herunder Bilag IV-arter) som er tilknyttet den type natur som udpegningsarterne lever i.
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater		X	Udmøntning af Natura 2000-planen indsatsprogram kan medføre forbedringer af tilstanden af levesteder for områdets ynglefugle og det vurderes ikke at være i konflikt med indholdet af fredningerne i området.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre udpegningsarternes levesteder en god tilstand. Indsatsprogrammet i planen vedrører forskellige elementer af arternes krav til optimal tilstand. Realisering af flere forskellige indsatser fra Natura 2000-planens indsatsprogram vil derfor

			forventeligt resultere i en kumulativ positiv effekt på tilstanden af arternes levesteder.
--	--	--	--

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000-planen har fokus på sikring eller forbedring af den eksisterende udpegede natur i området. Planens indsatser i den retning vil potentielt kunne resultere i ændringer i områdets tilgængelighed for befolkningen. Indsatser om pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejer og kommune og med økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundsjord. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

Overvejelserne har ført til, at der i Forslag til Natura 2000-planen for N150 Gammel Havdrup Mose planlægges gennemført en særlig indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord, der kan bidrage til at skabe større robusthed i naturen og til at forbedre vandkvaliteten i områdets søer til gavn for dyre og planteliv – herunder rørhøg og rørdrum.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Gammel Havdrup Mose (nr. 150). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk